

Markedsordninger i landbruket og landbrukets løsninger for mindre klimautslipp

Orientering for Ulefoss Rotary 14. mars 2019

Jan Thorsen org. sjef Telemark Bondelag

TELEMARK BONDELAG

Telemark Bondelag

- hvem er vi og hva gjør vi?

- Fylkesavdeling av Norges Bondelag.
- Norges Bondelag arbeider for å bedre vilkårene for landbruket og synliggjøre landbrukets betydning for samfunnet.
- Norges Bondelag har 63 000 medlemmer.
- En sterk organisasjon med om lag 515 lokallag og 18 fylkeslag.
- Norges Bondelag er den ledende organisasjonen for næringspolitikk i landbruket!

Bonden – en effektiv næringsdrivende med svært stor tilpasningsevne!

- Norsk landbruk er en fortelling om sterk effektivisering!
- Rett etter 2. verdenskrig produserte hver bonde nok mat til å fø 5 personer. Inkludert bonden sjøl.
- **I dag før gjennomsnittsbonden 46 personer!**
- Arbeids- og arealproduktiviteten har frigjort arbeidskraft til andre formål enn produksjon av mat.
- 1973: 24 pst av folks inntekt brukes på mat.
- 2018: Knappt 12 pst av folks inntekt går til mat.

De fire bærebjelkene i landbrukspolitikken

NORGES BONDELAG

Juridiske
virkemidler

Importvernet

Økonomiske
virkemidler

Markedsregulering

Litt fra forholdsvis nær fortid

Bonden følte seg utnyttet:

«Det gjaldt at gi hinanden haanden til et traust haandslag – til at skape en sikker og fordelaktig avsætning for sin egen kjøttproduktion».

Hvorfor regulere markedet?

- Norsk landbruk består av mange og små produsenter over hele landet.
- Ingen drivkrefter for at produsentene hver for seg sørger for balanse i markedet.
- Jordbruk er en biologisk produksjon, avhengig av vær og vind.
- Lange ledetider – tar tid å endre produksjonen

Hvorfor regulere markedet?

- Selv store prisendringer har relativt liten virkning på etterspørselen.
- Om prisen faller påvirkes ikke forbruksmønsteret nevneverdig.
- Skyldes at mat dekker et basisbehov.
- Ingen markedsregulering = store prissvingninger og stor risiko for konkurs.

Formålet med markedsregulering.

- Medvirke til at produsentene oppnår priser mest mulig i samsvar med jordbruksavtalen.
- Stabilisere prisene og bidra til noenlunde like priser over hele landet.
- Sikre markedsbalanse
 - iverksette reguleringstiltak ved behov
 - import/eksport – opplysningsvirksomhet
- Sikre at produsentene får avsetning for produktene.
- Sikre stabile forsyninger til alle forbruksområder til noenlunde lik pris.

Mottaks- og forsyningsplikt

- Samvirket (Tine, Nortura og Felleskjøpet) er i regi av å være markedsregulator pålagt mottaksplikt og forsyningsplikt.
- Bonden har en garanti for leveranse av produkt og betaling for produkt, uavhengig av hvor garden ligger og uavhengig av eventuell lav etterspørsel.
- Mottaksplikten er avgjørende for at det skal være mulig å drive landbruk i hele landet, og opprettholde et mangfold av gardsbruk.
- Alternativet til mottaksplikt er kontraktproduksjon.
- Kontraktproduksjon = bonden står med lua i handa!

Mottaksplikten – avgjørende for et mangfold av gårdsbruk over hele landet!

Klimaødelegger? Eller en del av løsningen?

Foreslår over 30 klimaløsninger for landbruket.

- Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag forhandler med regjeringa om en frivillig avtale.
- Ønsker å få på plass en avtale som i sum skaper et enda mer klimavennlig jordbruk.
- Flere av de 30 tiltakene fanges i dag ikke opp i Norges offisielle utslippsregnskap.
- Må få avklart om kutt som i dag ikke fanges opp i det offisielle utslippsregnskapet kan tas inn.

Tiltak husdyr	Økt grovfôrkvalitet og tidlig høsting		
	Kombinert melk- og kjøttproduksjon		Påvirkes av sammensetning ammeku/kombi-ku
	Tilsetningsstoffer i husdyrfôr		
	Avl på mindre metanutslipp fra vom		
	Avl på bedre dyrehelse og bedre fruktbarhet		Økt produksjonseffektivitet fanges indirekte opp i utslippsregnskapet da det gir behov for færre dyr.
	Bedre dyrehelse og fruktbarhet		
Biogass	Biogassproduksjon ved gårdsanlegg		Metodikk enda ikke implementert
	Større sambehandlingsanlegg		Metodikk enda ikke implementert
Lagring og spredning av husdyrgjødsel	Lagring		
	Tak på åpne gjødsellager		
	Biofiltrasjon av CH ₄ i gjødsellager		
	Tilsetning og biofilter i gjødsellager		
	Spredning av husdyrgjødsel		
Tiltak for bedre avlinger	Drenering		
	Kalking		
	Presisjongjødsling – mer optimal gjødsling av mineralgjødsel og kalk		Presisjonsteknologi kan øke eller redusere den totale mengden mineralgjødsel og kalk. Behov for mer erfaring.
	Mer bruk av kløver		Kun indirekte, da økt kløver kan gi mindre forbruk av mineralgjødsel
	Mindre jordpakking ved bruk av for eksempel GPS, riktig lufttrykk, lettere maskinpark		
	Sortsutvikling for mer høytytende planter som er bedre tilpasset et endret klima		

Jordbrukets CCS – Jordens evne til å ta opp og lagre karbon	Fangvekster		
	Karbonlagring i eng – redusert jordbearbeiding		
	Biokull		
Energibruk i oppvarming og maskinpark	Biodrivstoff i eksisterende maskinpark		Bokføres i transportsektoren
	Innføring av fossilfri teknologi i maskinparken		Bokføres i transportsektoren
	Fossilfri oppvarming i gartnerier		Bokføres i byggsektoren
	Fossilfri oppvarming i driftsbygning		Bokføres i byggsektoren
Jordbruket som fornybar energileverandør	Produksjon av sol-, vind-, bio- og vannkraft		
Jordbrukets grønne kjøpekraft	Bygge i tre		
	Grønn transport til og fra gården		Bokføres i transportsektoren
	Bioplast		Det produseres ikke rundballe-bioplast i Norge p.t. Ville blitt bokført i industrisektoren.
	Mer norskproduserte proteinkilder		

Avl for mindre utslipp av metangass på storfe!

- Geno (NRF) har fått innvilget midler til et prosjekt for å finne ut om det er mulig å drive seleksjon for utslipp av lite metan.
- Signaliserer en klar vilje fra næringa til å kunne gi viktige bidrag til reduserte utslipp.

Litt tall....

- Siden 1950 har antall storfe i Norge blitt redusert med 28 prosent.
- I samme tidsperiode har det blitt 24 ganger så mange biler i Norge.
- I 1950 var 17, 4 millioner flypassasjerer.
- 2017: 3,9 milliarder. Prognose for 2034: 7,2 milliarder.

Litt FAO tall..

- 86 % av fôret som blir brukt til husdyr er råvarer som ikke anvendes til menneskeføde.
- Dyrket areal i verden er på 2,5 milliarder hektar. I tillegg finnes det 3,5 milliarder permanente grasarealer.
- Den delen av disse grasarealene som kunne blitt brukt til produksjon av menneskeføde, utgjør bare 14 prosent av det dyrkede arealet.
- Husdyra (drøvtyggerne) omsetter gras til høyverdig animalsk protein.

Utfordring nr. 1; fø 9 milliarder mennesker!

- Grasarealene og drøvtyggerne er helt nødvendig hvis vi skal øke matproduksjonen i takt med befolkningsveksten.
- Utslipp fra landbruk inngår ofte som del av et naturlig biologisk kretsløp.
- Må derfor defineres på annen måte enn forbruk av fossilt brensel.
- Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag er genuint opptatt av at landbruk og matproduksjon skal bidra til reduserte utslipp.
- Reduserte utslipp skal ikke skje ikke ved reduksjon av norsk matproduksjon, men ved en mer klimasmart produksjon!

Takk for meg!

www.bondelaget.no